



INSTYTUT BADAŃ EDUKACYJNYCH

Michał Sitek, Agnieszka Chłoń-Domińczak

Niskie kompetencje dorosłych Polaków a wybrane aspekty aktywności zawodowej i edukacyjnej

„Gwarancje dla młodzieży – założenia i realizacja programu”

Warszawa, 25 listopada 2016 r. r.

Niskie wykształcenie

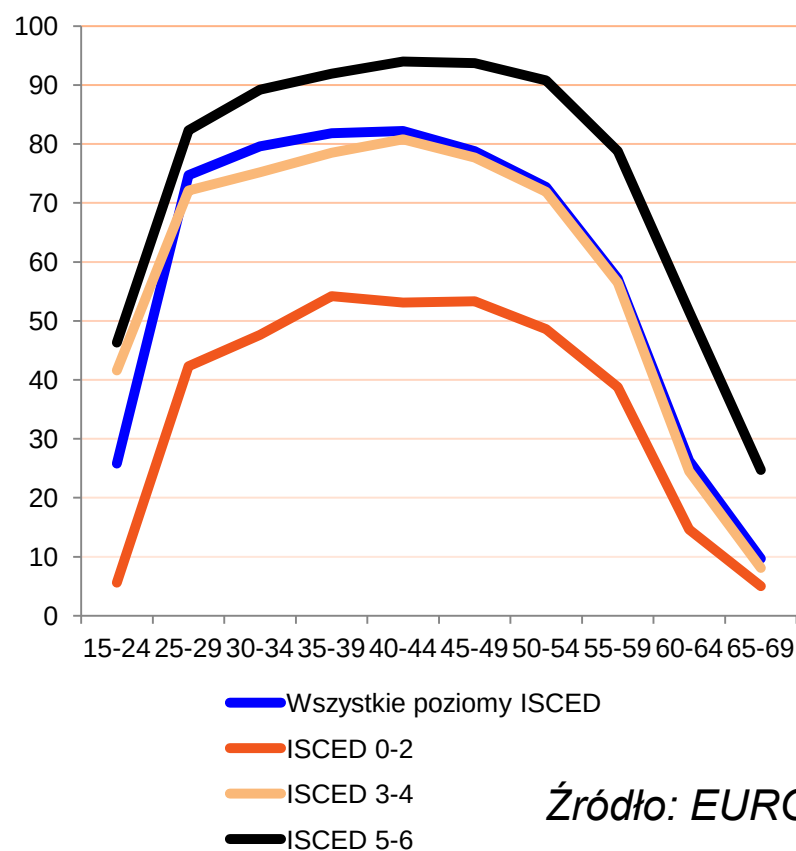
Ludzie o niskich wykształceniu to przede wszystkim:

- osoby bez pracy
- z wyraźnym deficytem kompetencji interpersonalnych (samotni, bez partnera, etc.)
- a jeżeli będący w trwalszych związkach, to posiadający bardzo niski poziom kapitału kulturowego (mało książek)
- szczególną grupę pod tym względem stanowią osoby dodatkowo zamieszkujące na obszarach peryferyjnych (gminy miejsko-wiejskie)

ewentualnie osoby o nieco wyższych kwalifikacjach zawodowych

- O stosunkowo niskim poziomie kapitału kulturowego
- W starszym wieku lub
- o nienajlepszym stanie zdrowia i bardzo niskim statusie społeczno-ekonomicznym

Wskaźniki zatrudnienia w 2014 r. w Polsce według wieku i wykształcenia (BAEL)



Osoby z niskim wykształceniem mają niższe wskaźniki zatrudnienia w każdej grupie wieku

Źródło: EUROSTAT

Niskie umiejętności Polaków (badanie PIAAC)

Odsetek osób z najniższymi wynikami w obszarze rozumienia tekstu i rozumowania matematycznego



72,6 % nie znalazło się w grupie ryzyka w żadnej dziedzinie

Okolo $\frac{1}{4}$ osób dorosłych ma trudności z rozumieniem tekstu i rozumowaniem matematycznym. Problem ten kumuluje się w grupie osób z niskim wykształceniem, starszych, często mieszkających na wsi. Brak pracy również sprzyja ograniczaniu rozwoju kompetencji. Niskie kompetencje są również często związane z brakiem partnera.

W Polsce znaczenie wieku jest dużo większe niż w innych krajach. Młodzi Polacy mają kompetencje porównywalne lub wyższe z kompetencjami rówieśników z innych krajów.

Niskie wykształcenie młodych a ich bierność edukacyjna i zawodowa

Osoby w NEET częściej wywodzą się z rodzin o niskim kapitale społecznym (niskie wykształcenie rodziców, niewielka liczba książek)

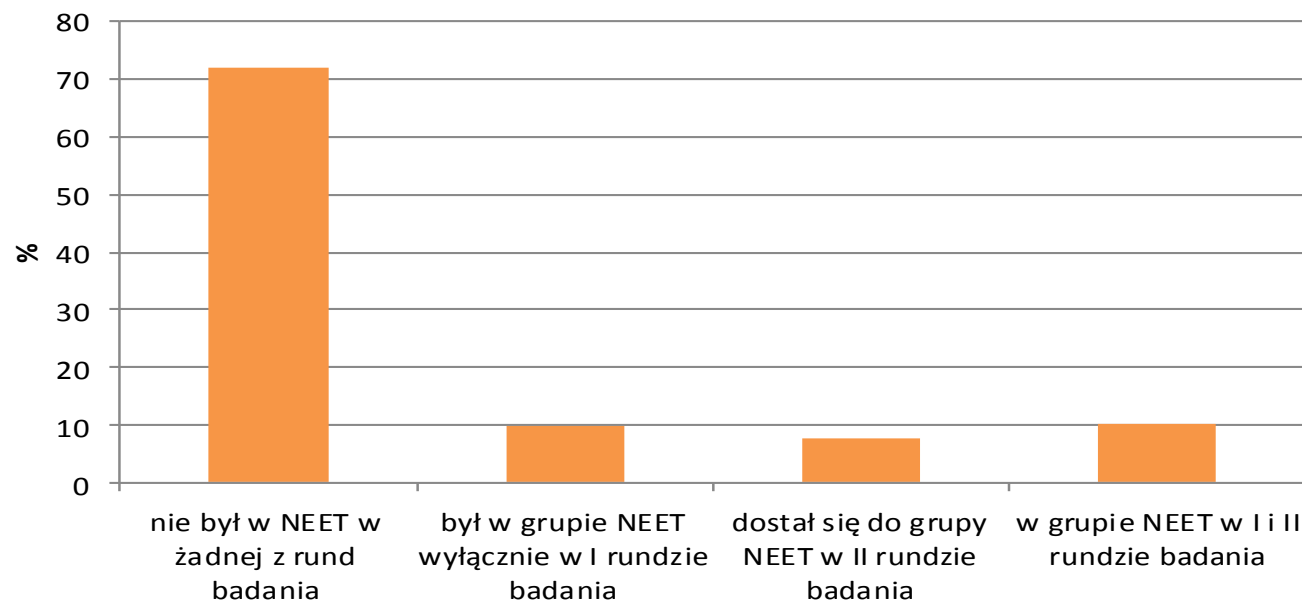
Brak pracy i brak aktywności edukacyjnej na początkowych etapach przebiegu życia oznaczają ryzyko wczesnego oddalenia z rynku pracy, co w efekcie prowadzi do utraty posiadanych umiejętności

Posiadanie rodziny i dzieci w młodym wieku wiąże się z różnymi konsekwencjami dla kobiet i mężczyzn. Kobiety są znacznie bardziej zagrożone NEET niż mężczyźni – dla tych ostatnich posiadanie dzieci i rodziny działa wręcz jako czynnik ochronny przed NEET.

W Polsce marginalne znaczenie mają identyfikowane w innych krajach tzw. uprzywilejowane grupy NEET („szukający możliwości” czy świadomie wybierający bierność edukacyjną i zawodową)

Czy przynależność do kategorii NEET jest trwała?

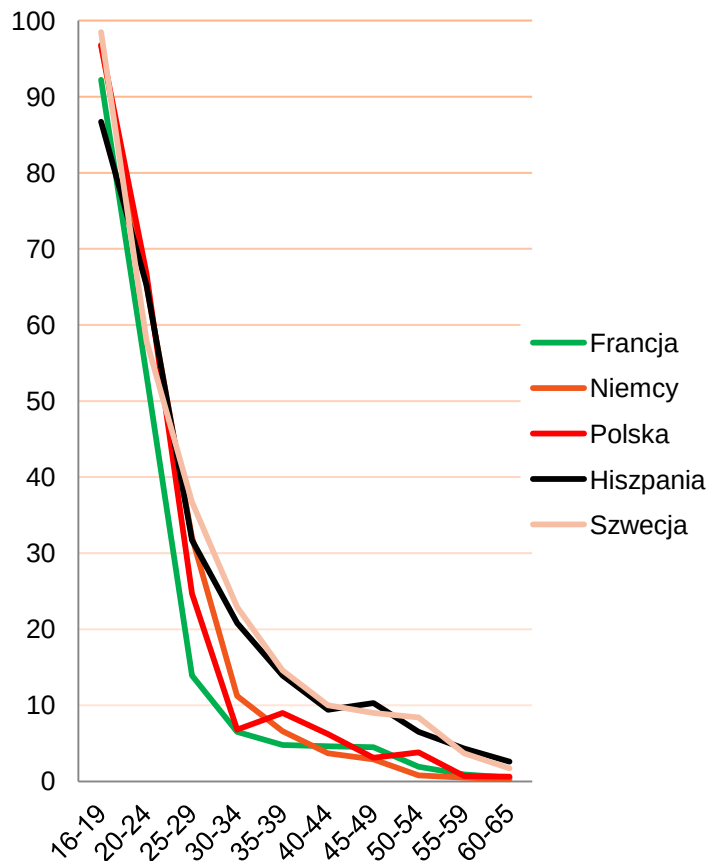
Odsetek osób zaklasyfikowanych jako NEET w rundzie 1 i 2 badania
Uwarunkowań Decyzji Edukacyjnych (osoby w wieku 16-34, 2013 i 2014 r.)



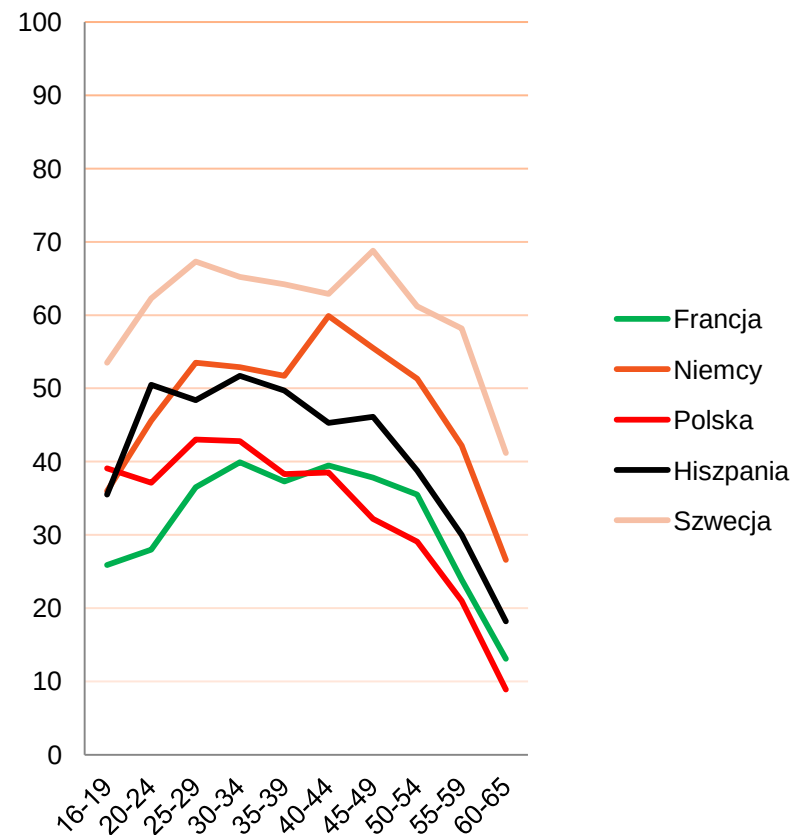
Czynnikami sprzyjającymi wyjściu ze stanu NEET jest posiadanie kwalifikacji (np. bycie specjalistą lub wykwalifikowanym pracownikiem fizycznym). Brak kwalifikacji sprzyja jednocześnie przejściu do kategorii NEET.

Uczestnictwo w edukacji formalnej i pozaformalnej w kategoriach wieku (badanie PIAAC)

edukacja formalna (ostatnie 12 miesięcy)



edukacja pozaformalna (ostatnie 12 miesięcy)



Niskie wykształcenie i uczenie się przez całe życie

- Wykształcenie, szczególnie na poziomie zasadniczym zawodowym i poniżej oznacza znacznie niższe prawdopodobieństwo uczestniczenia w różnych formach uczenia się przez całe życie
- Sytuacja na rynku pracy ma również istotne znaczenie dla aktywności edukacyjnej. Najmniej uczą się:
 - Pracownicy niewykwalifikowani
 - Osoby, które nie pracują co najmniej od 5 lat
- Wartości wyniesione z domu rodzinnego (kapitał kulturowy) są również ważnym czynnikiem kształtującym postawy wobec uczenia się przez całe życie
- Przy uwzględnieniu różnych czynników profil uczestnictwa w edukacji wskazuje na to, że:
 - Szanse na uczestniczenie w różnych formach uczenia się rosną do osiągnięcia przez osobę wieku około 40 lat
 - Wśród osób w wieku 40+ prawdopodobieństwo udziału w LLL stopniowo maleje.

Deklarowane powody nieuczestniczenia w kształceniu pozaformalnym, osoby w wieku 20-65 lat, badanie Uwarunkowania Decyzji Edukacyjnych 2014

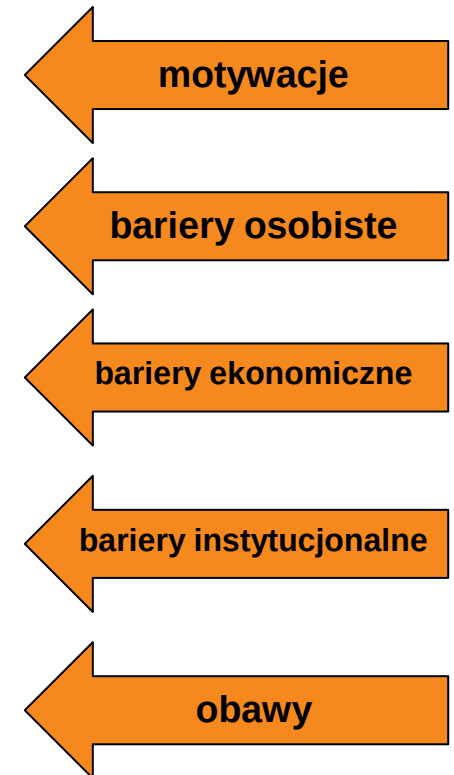
	ISCED				Razem
	1 & 2	3C	3A, 3B & 4	5 & 6	
nie potrzebuję się uczyć ani podnosić kwalifikacji/nie interesuje mnie dokończenie	57,9	57,8	53,5	51,0	55,0
nie mam czasu na naukę	21,2	30,4	33,6	34,9	31,3
inne przyczyny	7,6	6,4	9,6	13,4	8,9
nie stać mnie na dokończenie	11,7	9,5	8,0	4,1	8,2
w moim miejscu zamieszkania nie ma żadnych form dokończenia/zajęć dodatkowych	7,9	6,5	6,2	4,1	6,1
kłopoty ze zdrowiem	10,3	6,9	4,3	1,7	5,4
boję się, że nie dam sobie rady z nauką	6,1	2,5	1,9	0,7	2,4

Źródło: Chłóń-Domińczak, A., P.Grygiel, D.Holzer-Żelażewska, P.Humenny, A.Maliszewska, M.Palczyński, M.Sitek, K.Świst (2015). Polacy o niskich kompetencjach: aktywność zawodowa, uczenie się przez całe życie oraz wykluczenie społeczne - raport analityczny. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

Niskie wykształcenie i uczenie się przez całe życie

Osoby z niskim wykształceniem:

- częściej nie widzą potrzeby uczenia się
- częściej mają problemy zdrowotne, które ograniczają możliwości uczenia się
- częściej wskazują na przyczyny finansowe (w badaniu UDE, ale nie w KD)
- wskazują na bariery związane z brakiem dostępnej oferty
- częściej obawiają się, że nie dadzą sobie rady z nauką



Różnorodność interwencji

Niewielkie
celowane
interwencje

Małe grupy

Małe obszary

Duże programy nakierowane
na rozwiązywanie ogólnych
problemów społecznych

Potrzebna szeroka perspektywa:

- Łączenie działań z obszaru edukacji, polityki społecznej, polityki rynku pracy, zdrowia...